

Diplomová práce: *L'esthétique du cri dans l'œuvre d'Albert Camus comme un point de rencontre de l'expressionniste et l'existentialiste*

Autor DP: Bc. Kristýna Černá

Vedoucí: Doc. PhDr. Catherine Ébert, Ph.D.

Oponent: Mgr. Milena Fučíková, Ph.D.

Práce s názvem *Estetika výkřiku v díle Alberta Camuse jako styčný bod expresionismu a existencialismu* porovnává malířskou estetiku expresionismu a literární poetiku existencialismu v jejich motivickém průsečíku, tj. skrze fenomén výkřiku. Cílem této DP přitom není katalogizace či historické mapování dějin umění, nýbrž analýza afinit těchto dvou směrů a interpretace jejich vzájemné formální a ideové provázanosti jakož i spojitosti jejich kořenů. Právě fakt, že se oba směry potkávají, ba protínají v „obsahovém“ momentu, jímž je výkřik či křik coby výraz určitého emočního pásma patřícího ke zkušenosti modernity či k žitému světu moderního subjektu, zakládá a legitimuje téma této komparativní a mezioborové práce. Velmi oceňuji, že si je autorka zvolila sama, což svědčí o její estetické vnímavosti i o kulturním povědomí přesahujícím hranice vlastního oboru – i tato skutečnost v době stále užších specializací, kdy mizí vztaženost k širšímu obzoru, neřku-li k celku, si zaslouží pochvalu.

Kristýna Černá nejprve odděleně sleduje vznik expresionismu a existencialismu s důrazem na podobnost či styčnost ideových, duchovních linií, které pro obě poetiky vytvářejí jakýsi společný podklad, a z kterých proto také vyrůstá jejich orientace, zásadní body estetického programu obou směrů. Ty autorka s oporou v poměrně bohatých kunsthistorických i literárněhistorických pramenech spatřuje v odklonu od líbivosti a vnějškového dekorativismu a ornamentalismu, v tahu k transcendenci a v úsilí o výtvarný a slovesný přepis niternosti v onom pásmu afektivní škály, kde se emoce projevují výkřikem/křikem.

Výsledky dvou prvních kapitol autorka zhodnocuje v části třetí. Tady, na půdě, kterou si připravila jak teoreticky a historicky, tak i dílčími a průběžnými analýzami, postihuje srovnáváním Camusova *Pádu* s Munchovým *Křikem*, Schieleho a Baconovými autoportréty a portréty ono ohnisko avantgardních a post-avantgardních snah, které je protipólem modernity optimistické a exaltované, opojené entuziasmem a jásavě, beze stínu ambivalence vítající výdobytky techniky a technologie coby naplnění tvůrčího

potenciálu lidstva a pečeť jeho demiurgické všemoci. V protikladu k tomuto obrazu člověka panujícího sobě i světu a bezmezně nadšeného svými zdánlivě neomezenými silami a možnostmi tu překryv expresionismu a existencialismu, tak jak jej Kristýna Černá ukazuje, nabízí jinou představu jedince: jedince znejistělého a smýkaného jak vnějšími, tak – a to především – vnitřními hrozbami, touto odvrácenou tváří modernistického, z osvícenství vyrůstajícího modelu. Metodologické nástroje jsou přitom „homologicky“ voleny s ohledem na filosofický a ideový základ obou směrů – na dobové revoluční myšlenkové převraty, jež zrod modernity vůbec umožnily tím, že v konvergenci vyústily do (v kuhnovském slova smyslu) změny paradigmatu. Autorka se tak opírá o dva historické mezníky: o freudovskou vrstvu psychoanalýzy, bez níž není myslitelný přelomový, zejména expresionistický, ale i existencialistický ponor do „nelíbivých“ regionů psýché a jejich exteriorizace, a o fenomenologii, jež pro obě poetiky, příznačně sdílející výmluvné „ex-“ v názvu, odemyká oblast tělesnosti, zde ovšem ve výběrové optice prožitkově zúžené na hrozbu rozpadu těla, narušení, ba ztráty jeho hranic stejně jako ztráty jeho celistvosti či tvaru, fragmentace, deformace, bolesti, uvěznění ve vlastním těle atd.

Autorka si je vědoma, že některé rozbory nejsou zcela dovršeny a že také jazyková a typografická stránka DP poněkud utrpěla nedostatkem času ve finální fázi formulačního třibení a korektur. Na druhou stranu jsem coby „průvodce“ na této cestě mohla sledovat, s jakým nasazením se právě ještě v tomto stadiu Kristýna Černá textu věnovala, byť se nepodařilo jej „vyčistit“¹ k úplné spokojenosti. Na závěr také musím dodat, že DP je výsledkem dlouhodobého myšlenkového zrání, během něhož autorka překonala etapu jistého koncepčního tápání a prokázala intelektovou schopnost zdárně uchopit a strukturovat obtížné téma.

Vzdor tomu, co lze DP vytknout, a vzhledem k jejím zcela zřejmým, prokazatelným kvalitám ji doporučuji k obhajobě.

Catherine Ébert-Zeminová

Praha 24. 5. 2020

¹ Překlepy v samotném názvu neměly uniknout!